

Nagykároly és Érmellék

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

<p>SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Nagykároly, Széchenyi-utca 20. szám. („Kölcsény-nyomda r.-t.”) ⇒ Hirdetések szintén ott vétetnek fel. ⇒ Nyiltér sora 50 fillér.</p>	<p>Felelős szerkesztő: RÉDEI KÁROLY. Laptulajdonos: KÖLCSEY-NYOMDA R.-T. Megjelenik minden szombaton.</p>	<p>A LAP ELŐFIZETÉS! ÁRA: Egész évre 8 korona. Fél évre 4 korona. Negyed évre 2 korona. Egy szám ára 20 fillér.</p>
---	---	---

A nagykarolyi népszámlálás.

Most, hogy immár befejezést nyert a népszámlálás, az egész magyar sajtóban nagy a feljajulás az egyke-rendszer rohamos terjedése miatt; hogy immár a magyarság inkább követi Malthus tanítását, mint ama bibliai parancsot, amely azt mondja: Sokasodjatok és szaporodjatok! Herczegh Ferencztől le a legfiatalabb vidéki újságrporterig, a múlt héten mindenki ezzel a kérdéssel foglalkozott, mert immár nyilvánvalóvá lett, hogy azok az orvosi bulletinek, melyek a népszámlálásról eddig a nyilvánosság elé kerültek, nem sok jóval biztatnak, nagy gyöngeségünket teszik nyilvánvalóvá. Hogy míg a múlt századbeli népszámlálások idején a szaporodási arány tekintetében csak kevéssel maradtunk a nyugoti nemzetek mögött — most nyilván ijesztő távolba esünk tőlük.

Ezt a szaporodás terén való hanyatlást aztán az illető cikkirók az ő fel fogásuk szerint különbözőképpen magyarázzák. Herczegh Ferencz Malthust okolja mindenért s nem átalotta féleszünek sem titulálni. Pedig mindezekért korántsem lehet és szabad Malthust felelősségre vonni. A biblia bizonyos elterjedtebb könyv és kellemesebb olvasmány, mint az ő nemzetgazdasági fejtegetése; miért nem a bibliából tanulnak hát az embe-

rek? Nem Malthus, hanem a nyomorúság, a társadalmi és gazdasági berendezkedés cudarsága tanította meg a magyarságot is arra, hogy a gölya kormányozható madár. Tehát ne modernséget, erkölcsi fogyatkozást, izléstelenséget tessék ebben látni, hanem egyszerű gazdasági kényszert.

Ez a gazdasági kényszer, a nehéz megéhezés okozta aztán azt, hogy Nagykarolyban is, mint sok más vidéki városban, nem valami kedvezően ütött ki a népszámlálás, hogy ma 10 év után alig van ezerrel több lakosa Nagykaroly-nak, mint volt 10 év előtt, 1900-ban.

A fenti okon kívül azonban részünkről sokkal nyomósabb oknak tartjuk a kedvezőtlen eredményt feltűntető statisztika előállításánál azon körülményt, hogy Nagykarolyban a népszámlálásra kirendelt számlálóbiztosok nem a leglelküsemertesebben teljesítették feladatukat; jobban mondva funkciójukban nem az úgy komolyságát és fontosságát tartották szem előtt, hanem csak a gyorsaságot és ez szülte aztán, hogy munkájuk felületes és hanyag.

Mikor 10 évvel ezelőtt, 1900-ban kiírták a választást, a város polgármestere e funkciót a városi tisztikarra bízta. Ezek a legnagyobb lelkiismeretességgel tették eleget megbízatásuknak. A mostani népszámlálás alkalmával azonban az állam e feladat teljesítésére a tanító-

kat rendelte ki, abból a szempontból indulván ki, hogy a tanítók nagyobbfoku intelligenciájuknál fogva e megbízatásuknak a lehető legjobban meg fognak felelni. Nem tudjuk, hogy a többi városokban megfeleltek-e teljes mértékben, de hogy Nagykarolyban nem, az tény!

Láttunk számlálólapokat, a melyek még félig sincsenek kitöltve. A legtöbbnél azonban hiányzik az adókat feltűntető adat és nem szorosan a családhoz tartozó személyek, mint: albérlők, tanoncok, cselédek nem lettek felvéve, legalább a legtöbb ugynevezett házigyűjőivnél sincsenek felvéve a névjegyzékbe. Nem lettek felvéve azok sem, akik a szülői háztól távol vannak, mondjuk pl. mint idegen helyen katonai szolgálatot teljesítő családtagok.

Mindezek a felületességek azt mutatják, hogy a legtöbb számlálóbiztos nem is nézte át a kitöltött számlálólapokat, hanem csak úgy illesztette be a házigyűjtőivbe.

Ezek a körülmények kényszerítették aztán a polgármestert arra, hogy a népszámlálási lapokat a városi tisztviselők alapos revíziójának vesse alá. E sorok írója fenn járva a városházán, csodálkozással fogadta, hogy az általa megkérdezett egy-két fiatalemberről, akik a városban közismertek, a népszámlálólap mit sem tud. Napról-napra jönnek az emberek a városhoz, bejelentvén, hogy

A százsinselyem keszkenő.

Írta: MórícZ Zsigmond.

A pupos, nyomorék kis Veron ott settenkedett a Varga Gyuri gazda kapujánál. A gazda kis fia az udvaron ugrált a hóba; meglátta, rákiáltott.

— Mécc innen, te bűdös!

Veron nem mozdult, inkább integetett neki.

A gyerek kis ostort tartott a kezébe. Kiment és végig vágott vele a nyomorék lányon.

— Coki! — mondta s jól tudta, hogy szabad. Az anyja is megpofozta, megrugdosta Veront, mikor ez a multkor itt volt, hogy az apját elhijja az öreganyjához.

Veron egy fagyos almát mutatott.

A fiu megcsendesedett, mint a vicsorgó eb, ha koncot lát.

— Hun az apád? — kérdezte a lány.

A fiu kitalálta, hogy ez az alma ára. Gondolkodóba esett, azután visszaeskelt a konyhaajtó felé.

— Nekem adod?

— Noked.

— Hátrul van a színbe.

Odakapott a lány kezéhez, hogy kicsikarja belőle most már jogos tulajdonát. De az nem adta.

— Hát az anyád?

— Bent a nagyházba. Accide má no!

Odaadta. A gyerek megforgatta az almát, beleharapott s elfelejtkezett mindenről. Elkezdett féllábon táncolni s piros orrát szipogatva csámcsogott.

— Megyek má Julcsa nénémék! — mondta a nyomorék lány és elkacsázott be a második szomszéd kapuján. Nem ment be a házba, hanem végig sietett az udvaron, le a kerten s a kerítésen tul visszafordult, úgy jött fel a kert felől a Varga Gyuri gazda portájára, a hátulsó színbe.

Sok, sok ravaszságra megtanította már őt a pupos háta, meg a csonka görbe, munkára nem való jobb keze. Az ő eszén nem könnyen járt tul senki s olyan pofonokat nem akar kapni többet, mint a mult héten.

A törpe lány belopakodott a színbe. Varga Gyuri nagyban faragott valami tőkét, csak

akkor vette észre, mikor már előtte is állott a lány.

— Mi kell? — förmedt rá.

— Azt izente nénémasszony, — szólt a lány — hogy aszonta, hogy: Veron, erigy el a fiamhoz, mondd meg neki, vagy jön el valaha, vagy se, de most gyűjjön el, mer nagy dógot akarok neki mondani. Nagy dógot.

Az ember hallgatott, beleköpött a tenyerébe, felemelte a fejszét s tovább vágta a tőkét; valami gerenda, vagy szántalp lesz abból.

Munka közben odavetette:

— Mond meg, hogy elmegyek.

A lány egyet se szólt, megfordult, eltűnt. Varga Gyuri gazda tovább végezte a dolgát. Csakugyan szántalp lesz a gerendájából.

Egy óra mulva letette e fejszét, leverte magáról a port, felvette a ködmönét s elindult. Be se szólt a házba, kiment az utcára, be a faluba.

A templom fatornya mellett betért egy kis házhoz, az az ő szülei telke. Innen nőtt ő ki, ebből a kis fecskéfészekből, nagyokat faló gólyának, nagy gazda lány urának, vakmerő, mindenbe

Huszthy Zoltán

nagykarolyi fényképész Kossuth-utczai műtermében csakis természetű, szép fényképek készülnek, valamint gyönyörű fényképnagyítások bármily régi kép után is. Pompás gyermekképek! Kellemes, meleg műterem! Esős, havas, borult időben is kitűnő siker! Öltöző szobácska!

ez vagy az a tanoncuk, cselédjük a gyűjtőiből kimaradt, sőt a mi még csodálatosabb, egy-egy gyerekükéről is megfeledeztek.

Igy aztán Nagykároly lakossága, amely a múlt héten csak 15.000 volt, valami csoda gyors szaporodás folytán ma már közel 16.500-ra emelkedett.

Mivel pedig nemcsak magára a városra rendkívül fontos, hogy a népszámlálási adatok pontosak és az igazságnak megfelelőek legyenek, hanem az államra nézve is, czélse ünek tartanók, kerüljön bár bármily nagy költségbe is, hogy Nagykárolyban elülről kezdődjen a népszámlálás, vagy legalább is az új számlálóbiztosok házról-házra járva, igazítsák ki a lapokat és vegyék fel a gyűjtőibe a kimaradt egyéneket.

Ez a, mondjuk, „felülvizsgálás“ lehetővé tenné azt, hogy a város lakói számáról tiszta képet nyerjünk, hogy a valódiságnak megfelelően tudjuk meg, hány ezer lakosa van Nagykárolynak, mert szerintünk a már kimutatott 16.500 lélek sem nyújtja még teljes számát Nagykároly lakosságának.

Szatmárvármegye közgyűlése.

Szatmárvármegye törvényhatósága f. hó 26-án délelőtt fél 11 órakor a bizottsági tagok gyenge érdeklődése mellett tartotta meg rendkívüli közgyűlését.

A közgyűlésről részletes tudósításunk a következő: Elnök főispán a közgyűlést lelkes éljenzés közepette megnyitván, üdvözi a törvényhatóság tagjait, s az új év alkalmából a bizottság tagjainak őszinte jókívánatait fejezi ki. Miután a jegyzőkönyv hitelesítésére: Ilosvay Ferencz és Kacsó Károly bizottsági tagokat felkérte; áttért a tárgysorozat első pontjára: „Őcsászári

és apostoli királyi Felseje által Medvey Lajos vm. iktatónak, adományozott arany érdemkereszt átadásá"-ra. Érzéstől áthatott beszédében a többek közt a következőket mondotta: Egy a közélet terén érdemekben megőszült munkása Szatmárvármegyének az az ember, akit a mai napon ünnepelek (Éljenzés). Az ő egy emberöltőn keresztüli munkásságának nagyobb jutalma nem lehet, mint a társadalom elismerése. Medvey Lajos évtizedeken át egy szerény munka körben munkálkodott, magát észrevételné sohasem akarta, mégis mindnyájan tudjuk, hogy e tisztességben, becsületben megőszült puritán ember a vármegye legderekabb munkása volt. Egyenesen a közvélemény volt tehát az, amely a magasabb körök figyelmét reá irányította. Az az érdemkereszt, ugymond, amelyet most fel fogok tűzni négy évtizedig tartó munka elismerése.

E beszéd után a bizottsági tagok lelkes éljenzése közben feltűzte az ünnepelt mellé a legmagasabb királyi kitüntetés jelvényét, az arany érdemkeresztet.

Péchy István intézett ezután beszédet az ünnepelthez a vármegye tisztikara nevében. Beszédjét így fejezte be: Egy emberöltőre tekintesz már vissza; bár pályádon nem biztattott az anyagi elismerés, mindig a legnagyobb szorgalommal teljesítetted feladatodat és halvalaki, úgy te bensődben nyugodt elismeréssel és önérettel viselheted e szép kitüntetést. Adja az Isten, hogy még hosszú ideig maradj közöttünk ily jó egészségben.

A kitüntetett köszönte meg ezután a főispán szíves jóindulatát és mint Szatmárvármegye legrégebbi szerény napszámosa élteti a királyt és a főispánt.

A legtöbb adót fizető vármegyei bizottsági tagok névjegyzékének bemutatása után, elfogadták a választmányának az egyes megyebizottsági tag választó kerületekben a választások kiírására vonatkozó javaslatát. Választási

elnökök lettek: Börvelyben Havas Gyula, helyettese Bodoky Géza, Középkomoródon Klintók Ágoston, helyettese Nyisztor József, Batizon Kovásznay Zsigmond, helyettese Sztreicher Andor, Zsarolyánban Szegedy Antal, helyettese Ormány Lajos, Nagykolcon Dr. Böszörményi Emil, helyettese Dési Mihály, Nagypaládon Cholnoky Imre, helyettese Deák Sándor.

Elhatározták, hogy a vámosoroszi—zsarolyáni vicinális utat a törvényhatósági utvonalba felveszik, valamint elfogadták Biharvármegyének azon ajánlatát, amellyel a tasnád—érendréd—reszegi utvonalt Bihar megye területére eső rész kezelési költségére 3100 koronát ajánlott fel, míg M. Boross Lajos fehérgyarmati lakost és társait a fehérgyarmat—kisári utvonalt kiköveztetése iránti kérelmével elutasították; ugyszintén elutasították ifj. Némethy Sándor nagykárolyi lakost is a városi II. aljegyzői választás ellen beadott felebbezésével.

Az előadó javaslata alapján egyhangulag elfogadták, hogy a kihágási büntető eljárásban foglalt rendelkezés alapján az egyes járásokban a rendőrhatalóságok mellé a következő ügyészek lettek kirendelve: Nagykároly városi kerületben Borody György, Nagybanán dr. Stoll Tibor, Felsőbanán dr. Moldován Ferencz, a csengeri járásban dr. Burger Dezső, a nagybanányi járásban dr. Vass Gyula, a fehérgyarmatban dr. Jármy Béla, a nagykárolyi járásban dr. Bolemann Márton, a mátészalkaiban dr. Fuchs Jenő, a nagysomkutiban dr. Simon Miksa, a szinerváljaiban és avasiban dr. Lányi Sándor, a szatmáriban dr. Damokos Andor és végül az erdődi járásban dr. Láng Gusztáv.

Nagyobb vitát keltő ügy csak egy volt a napirenden: Nagyecsed községnek az ottani volt urbéresek elleni 5000 koronás követelésének behajtása iránt való határozathozatalnál. Berey István, Cholnoky Imre, s az alispán felszólalásai után úgy határoztak, hogy az igények per útján érvényesítenek.

belefogó, vállalkozó gazdának. Innen a harag oka a felesége, meg az anyja közt.

A madzagkilincset megrántotta, bement. A szoba sötét volt, dohos, az ablakok homokkal betömődve, papírossal beraggatva, a rozoga pléhtűzhely füstölt s ordító hideg volt bent.

Az ember rögtön odanézett az ágyra, ahol piszkos dunnák közt feküdt az anyja, kiszáradva, sápadtan, elaszva. Ahogy a fiát meglátta, rájött a köhögés és csak jó idő múlva nyugodott meg tőle.

— Üjj le, — mondta vékony, beteg hangon.

Az erőteljes, pirosképu ember megzavarodva állott.

— Hajaj, — sóhajtott s legyintett hozzá.

Az asszony felemelte száraz, gyenge ujjait s bágyadtan intett.

— Má mindegy. Üjj le.

Valaki székelt tett mögé, aztán mindjárt ajtó nyílt s a valaki nesztelenül kiment. Veron volt.

— Mit tehetek kendnek, édes anyám?

— Te? . . . Semmit, — s megrándult az öreg asszony kékes ajka. — Maj csak elmegyek mágn magam is.

Sokaig némán voltak. Az öreg asszony újra köhögött. A fia csüggedten bámult maga elé.

Végre megszólalt az anyja.

— Hallom, hogy — hogy a Tószeget akarod kiarendálni.

Az ember oldalra billentette a fejét s megmozdult. Megkönnyebbült, hogy ilyen közömbös dologra került a szó.

— Szerettem volna.

— Hát osztán?

— Nem adják.

— Nem?! —

— Nem.

— A kutya, a kutya! — rikácsolta váratlanul a vén asszony s köhögésbe fult a szava. A férfi meglepetve bámult rá az anyjára.

— Minek adná, — mondta, s jóformán csak azért szólt, hogy az anyját ingerelje, — ha nem tetszik neki az ábrázatom. Ő ur, Gencsy nyócvan esztendeje ur! én meg csak egy rossz paraszt vagyok, Varga Gyuri.

— Kutya, kutya! — sipított az asszony hangja, — cudar, jaj a cudar kutya.

— Kicsoda?

— Az a vén dög. Az. Hogy silylyedjen el. Az isten rogyaszsa rá az eget. Jaj a kutya.

— Ki parancsol benne neki, adja, ne adja? — morogta a férfi.

— Ki? Én, én! Én a kutyának. Én! — és felemelkedett az ágyából a roskadt asszony.

— Nem kellesz neki? Nem? De én kellettem! Én kellettem! Mi? He? Csuf vagy, utál, utál! De én kellettem! A vén dög. A vén kutya. Rám vót gusztusa. Belémharapott. De te nem kellesz neki. Az anyja kellett! A fia nem kell! A tulajdon fia! Vén dög, vén dög.

A férfi felugrott és kidagadt erekkel meredt rá, ordított rá az anyjára.

— Mit beszél kend? Kiről beszél kend?

— Gencsyről, a vén Gencsyről, az urról, hehe, az apádról, az apádról. A vén dögről.

Az ember megtántorodott, a nyelve a szájpadlásához ragadt. A szive úgy verte, döngötte a mellét, mint a kalló pummogása.

Csend volt soká.

A férfi végre leült, leroskadtt, levágta magát a székre s tompán elmeredve hallgatott.

Az öreg asszony sirt. Aztán lassan töredeztve mondott egy-egy szót.

— Szép vótam. Megáhitott. Utánam járt. Az egész falu asszonyát szerette . . . Egy selyemkendőt ígért, egy százsinselyem kendőt! . . . — és mégis most is megcsillogott a néber. a gyenge asszonyi állapot szemé, fakó, hályogos, vizes öreg szeme.

— Mér nem mondta ezt édesanyám régen? — hörögte sokára, keserve sokára az ember.

Az anyja legyintett.

— Szemérmetes vótam én édes fiam mindig.

Hallgattak, kinosan, kétségbeesetten.

A férfi felütötte a fejét. Most ért a fülébe, mit mondott előbb az anyja.

— Kapott? Mit kapott! akkor azér! édes anyám?

— Mit? Semmit. — mondta oldalra levágott szemmel acsarkodva az asszony. — Akkor is kutya vót. Hazug. Selyemkendőt ígért, egy százsinselyem keszkenőt; az járta akkor. Azt se adta meg. Ígerte nem adta.

— Bizonyos ez? Igaz ez?

— Láttad valaha? Láttad rajtam valaha? Hova tettem volna? Kétszer kértem a cudartól ígerte, nem adta. Pedig tudja, hogy jártam.

Tudja. Azóta nem állhatott. Itthon se vót akkor az uram, félesztendeig vót a beregi erdőn. Alig tudtam lehazudni a bajt . . . Tudta a vén nyavalya, de nem is nézett azóta a szemembe . . . Harmadikszor is szóltam neki rólad. Mikor az eskolát kijártad, osztán, hogy olyan jó fejed vót, aszonta a rektor, kollégyumba kell vinni. Aszonta

Érdekes kis epizódja volt még a közgyűlésnek, hogy az elnöklő főispán már előbb beárta a közgyűlést, mintsem kihirdette, hogy tb. tiszti ügyészé: dr. Kölcsey Ferencz gyakorló ügyvédet, tb. főszolgabíróvá pedig: Nagy György közgig. gyakornokot nevezte ki.

Az előadók oly gyors, nagyon sokszor érthetetlen és lassu hangon olvasták, vagy jobban mondva darálták le javaslatukat, hogy a gyűlés már fél 12 órakor befejezést nyert.

A HÉT politikai krónikája.

A magyar politikus nemzet: megszokott és nem igaztalan frázis. Minálunk mindenki politizál. A magyar parasztnak bámulatos politikai érzéke van. Mintha csak a régi római népgyűlések ujulnának meg szemünk előtt, ha egy igazi magyar népgyűlést látunk. Mégis úgy tapasztaljuk, hogy a politikai kíváncsiság a legutolsó időkhez képest sokat apadt. Mintha bizalmát vesztette volna el a nemzet, hitét a szebb jövőben. Ezen lanyhult érdeklődés miatti mi sem fogunk a politikával erősebben és melyebben foglalkozni, de mégis szükségét érezzük annak, hogy minden politikai pártalakulástól függetlenül krónikaszerű modorban a heti fontosabb politikai eseményeket közöljük olvasóinkkal.

A heti fontosabb eseményeket rövid kivonatban az alábbiakban ismertetjük:

A hét politikájának legfontosabb eseménye a függetlenségi párt oszlopos tagjának, Ugron Gábornak hirtelen halála.

Ugron Gábor négy évtizeden át szüntelenül erős, határozott, megalkuvást és habozást nem ismerő harczosa volt a radikális függetlenségi eszméknek, amelyeket hirdetni és védelmezni kevesen tudtak annyí tüzrel és lelkesedéssel, mint ez az izzó vérű kurucz székely. A rabonban, a békétlenkedő, függetlenségre törekvő Peturok utóda meghalt. A neve örökre emlékezetes marad a függetlenségi párt történetében. Az ő neve örökké példányképe lesz a hazafiságnak és az elvhűségnek, a magyar függetlenség ideális harczosának! Kerületében,

Szilágyosmlyón már megindult a mozgalom, hogy a jelöltséget fiának, ifj. Ugron Gábornak a volt főispánnak ajánlják fel. Halálának híre mély részvétet keltett az egész Házban s e részvételnek gyönyörű kifejezést adott Berzeviczy Albert, a ház elnöke megnyitó beszédében, a melyet a hétfői ülésen mondott el.

Különben a bankvita már a házban lanyhább érdeklődés mellett folyik, mint a múlt héten. Nem voltak ezen a héten már oly nagy jelentőségű és nagy tudásra valló beszédek, mint a Kossuth Ferencz, Apponyié, Földes Béláé, Hantos Eleméré, Madarassy Gyuláé. Igaz, hogy még a jelentősebb szónokok hátra vannak. Így: gróf Tisza István, Justh Gyula, Holló Lajos, Bánffy Dezső, Bakonyi Samu, Lukács László, akik a jövő héten fognak beszélni. Az e heti beszédek közt kétségtelenül a legérdekesebb volt a kisgazdapárti Herczegh Sándoré, míg a többi ellenzéki beszédeknek inkább obstrukciós volt a színezetük, a kormánypárti Antal Géza pedig a helyett, hogy a bankkérdésről beszélt volna, a koalíciót szidta.

A delegáció is megkezdte immár a jövő hét elején tanácskozásait, már nyilvánosságra is került a költségvetés. Bar semmi politikai szempont nem lebeg előttünk, magok a számok is elegendő nagyok arra, hogy szinte iszonyodva gondoljunk a hadügyi móloch hallatlan éhségére.

Új kereskedelmi tanintézetek Nagykárolyban.

A magyar kereskedelem gazdasági fejlődésünk legfiatalabb hajtása. Magyar kereskedelemről ugyszólván csak Széchenyi István gróf fáradhatatlan tevékenysége óta szólhatunk. Az előző időkben is volt kereskedelmünk, azonban idegenek kezében, kik nem mindenkor jártak el tisztességes módon, úgy, hogy a magyar közfelfogásba már átment az a tudat, hogy a kereskedés nem a legtisztességesebb és különösen nem a legelőkelőbb foglalkozás.

Ez a ferde gondolkodás szülte aztán azt, hogy a magyar középosztály fiait minden pályára nevelte inkább, mint kereskedőnek. Szi-

vesebben veszi, ha fiából kis hivatalnok, mintha jó forgalmu üzlettel bíró kereskedő lesz.

Azonban mintegy 3—4 esztendő óta e felfogás mindinkább kezd kiveszni és a mai, maradiságot nem tűrő közgazdasági fejlődés kényszerít bennünket, hogy mi is ujjászülésünk a kereskedelem terén s pótoljuk az elmulasztottakat. Mi magyarok is kezdjük belátni, hogy egy életrevaló, egészséges kereskedő osztályt kell teremtenünk, mely nemcsak a régi, üzletben eltanult módon folytassa a kereskedést, hanem szakszerű tudományos képzettségével elérje nyugat kereskedelmét s azzal lépést tarthasson.

Szóval kezdjük belátni, hogy a kereskedelmi szakoktatásnak mily nagy fontossága van az intelligens kereskedőképítés terén. A vidéki nagyobb városokban egymásután nyílnak meg ilyen kereskedelmi szakiskolák és ez a fejlődés eljutott végre hozzánk, Nagykarolyba is.

A Nagykarolyi Kereskedő Társulat ugyanis legutóbb tartott gyűlésén az új tanonciskola építésével kapcsolatosan elhatározta, hogy a tanonciskolán kívül még más kereskedelmi szaktanfolyamokat is létesít. Nevezetesen, hogy a nők számára könnyebbé tehesse a kereskedelmi pályán való boldogulást felállítja az ugynevezett egy évig tartó *női kereskedelmi tanfolyamot*.

Nem is tudjuk így mindjárt első hallásra elképzelni, hogy mily nagy jelentősége lesz ez új iskolának a város polgárai vagyoni helyzetének javításában. A mai nehéz megélhetési viszonyok mellett a kishivatalnok, iparosmester csak nagy küzdelmek és sokszor túlfeszített munka árán képes fenntartani háztartását. Most egy új kenyérkereső is lesz a családban: a kereskedelmi iskolát végzett leány, akit, tekintve, hogy olcsó és jó munkaerő, szívesen fognak irodáikban alkalmazni a nagykarolyi kereskedők.

A másik új kereskedelmi szaktanfolyam, a melynek létesítését a Kereskedő Társulat

csak be kell vinni, csakhogy ecer fűzessenek érted. a többiről nem kell gondolni. Azt agyva a pöspök. De ecer fűzetni kell. Bementem a vén Gencsyhez. Megmondtam neki, fűzesse ki azt az egypár kis pengőt, oszt álgya meg az isten. Sose mondom meg a fiának, mi hogy vót. Nem tötte meg. A kutya. Nem tötte meg. Nem a. Nem vót szive. Aszonta. Ha paraszt, legyék paraszt. De megmondtam neki: Tudja meg az ur, mondtam, tudja meg az ur, evvel nincs vége. Lesz még embernyi ember az én gyerekem. Nyól még bot az erdőn!

Az ember felugrott, nagyot dobbantott és az öklével belesujtott a semmibe. Bikát levágó sujtással a levegőbe. Nagyot fuji, mint a dühödött bivaly.

— Menj el hozzá, — rikácsolt a vén asszony, — menj el a kutyához. Mond meg, azt izenem a Tószeged oda adja, én izenem! En izenem! Innen a halálos ágyamról izenem. Pozdorjának se maradjon a csontja, ha meg nem teszi. Azt izenem.

A hangja hörgött, berekedt, a szeme kidülledt, a keze iszonyatosan reszketett. A halálgörcsnél is jobban reszketett. Egy élet hosszu, nyomorult cudar, tehetetlen élet dühe rázta. Az ember felcsapta a kalapját s kiment. Ott hagyta az anyját, önkívületben, köhögésbe, örföngésbe fulva.

Végigrohant az utcán, haza.

Otthon a felesége dulva-fulva fogadta. Már tudta hol járt, a gyerek, a szájas, gonosz-májú gyerek kifecsegte, hogy itt vót a Veron. Mint egy felpaprikázott sarkány csatorázott az urára, mikor az belépett.

— Na mán nem állotta! Mán haza kellett! az az anyja szoknyája mellé kellett mán szagolni . . .

— Csend! — ordította az ember, hogy megrezgett az ablaktábla. s az asszonyba befagyott a szó. — Hallgass, mert széigázollak! Az anyám höttbetegen fekszik. Mire hazajövök itt ne találjalak. Éltel vigyél neki, meleg ételt. Levest. Ugy legyen. vagy kitapodlak. Cafat. Mi vagy te mellettem! Rondaparaszt. Rongy.

Az asszony csaknem elájult. De a hogy belenezett az ura szemébe, örült láng lobogott abban s összecsuklott, megjuhászodott, mint a gyerek, a nagyeros akarat előtt. Kifordult a konyhába s ész nélkül áliott meg. Sirva fakadt, aztán borzongó, hideglelős háttal fogott hozzá, hogy teljesitse a parancsot.

Nemsokára tetőtől talpig felöltözve, vasárnapló ruhában jött ki az ura a szobából. Még a bojtos tajtékpija is ott volt a zsebében.

Az asszonyra vetette pillantását, amelyben olvadt tűz, kohónak tüze égett, perzselt. S elment.

Egyenesen a kuriába. A Gencsy-kuriába. — Hol van az ur, tekintetes Gencsy Pál ur? — kérdezte nagyerejű hangon.

— Bent a fekete szobába.

Kopogtatás nélkül nyitott be.

Az öreg, nyolcvanesztendő aggastyán megvászott, régi magyar ruhájában, pipázva ült egy karosszéken. Egykedvűen nézett a bejövőre, aki kurtán köszönt s megállott előtte.

— Mit akarsz? — szólott rá közönyösen.

— Izenetet hoztam.

— Jól van . . .

A paraszt hallgatott, csak a szemében nyújtogatta karmát, lágos szárnyát a belső tűz.

Az öreg nemes, a hajdani kis oligarcha, az ezerszüzes volt szolgabíró, aki már testamentumba tette nagy dicsőségét, a káptalannál őrizteti, hogy ezer szüzet rontott meg, lassan türelmetlenné lett s ráförmedt rekedt, borleráspolyozta hangján.

— Kivele hát.

A paraszt tovább hallgatott.

— No. Mit akarsz?

— Izenetet hoztam.

— Azt mán hallottam.

— Az anyámtul!!

Az aggastyán rávetette a szemét. A vörös szemhéjak alól megcsillanva vetődtek elő az éles, szurós barna szemek.

— Hát osztán?

— Azt izeni az anyám, hogy Gencsy Pál ur máma bé:be adja, bérbe adja máma Varga Gyurinak a Tószeged.

— Ugy? Hm. — S az öreg ur megtömkölte fekete mutató ujjával a pipát, a tüzes hamut. — Hát tisztelem az anyádat jófiám, de későn tanált izenni. Kár, hogy meg nem montad neki, amit tennap hallottál tőlem. A Tószeged mán odaigértem a Samunak, a Svarcz Samunak. — Nem addig a! — ordította fel az ember s az öklével iszonyatosat vágott az asztalra, úgy, hogy az végigrepedt; végighasadt a vastag tölgyfadeszka. — Előbb ígért az ur az anyámnak! Azt se tartotta meg! Hát ezt se fogja!

Egy vén hajdu ijedten nyitotta be az ajtót. Az ősz földesur intett neki, hogy menjen dolgára.

szintén az új tanonciskola építésével kapcsolatban tervezi: a kereskedelmi esti szaktanfolyam, amely már a kereskedői pályán működő ifjúság szakképzettségének előmozdítására fog szolgálni. E tanfolyamnak is igen nagy és messzeható jelentősége van; a kereskedői tudás, intelligencia fokozását van hivatva szolgálni.

A két új szakiskola-hoz járul aztán a kereskedelmi alapvető tantárgyak tanítására szolgáló Kereskedő tanonciskola, amely nálunk tekintve, hogy elsőrangú szakemberek mellett főgimnáziumi tanárok is tanítanak benne, a vidéki e nemű iskolák között a legjobb és a városunkban már szintén meglévő polgári iskolák.

Nagyon helyesen cselekszik tehát ezental az a nagykarolyi polgár, aki fiát, aki mondjuk nem nagyon érdeklődik a klasszikusok iránt, ahelyett, hogy a gimnáziumi tanulását erőszakolná; beadja a polgári fiúiskolába s ha ezt elvégzi bemegy a gyerek valamely kereskedésbe és később mint segéd hallgatója lesz a kereskedelmi esti szaktanfolyamnak. Lesz belőle jómódu intelligens kereskedő, ahelyett, hogy mint, — mondjunk sokat — 1000 forintos hivatalnok tengetné életét.

Nagy örömmel üdvözöljük tehát a nagykarolyi Kereskedő Társulatot, hogy az új kereskedelmi szaktanfolyamok létesítése által a város polgárai anyagi helyzetét igyekeznek javítani és elvárjuk a városi képviselőtestülettől, hogy a Kereskedő Társulatot az új intézmények megvalósítása körüli munkájában minden eszközzel támogatni fogja.

A Kőlcsey Egyesület közgyűlése.

Lapunk olvasói még bizonyára emlékezni fognak arra a durva és eléggé el nem ítéhető sajtótámadásra, amelyet a „Közérdek” című lap intézett a Kőlcsey Egyesület alelnöke, Cseh Lajos ellen, aki ezen támadások folytán alelnöki állásáról lemondott. A Kőlcsey egyesület, hogy a „Közérdek” ezen nemtelen sajtótámadását elítélje, és hogy Cseh Lajost az Egyesület élén való megmaradásra bírja f. hó 22-én rendkívüli közgyűlést tartott, még pedig szokatlanul nagy

Ő pedig nyugodtan ült a helyén. Arcizma se mozdult.

— Osztán mit ígértem én az anyádnak? — kérdezte gunyosan, komolyan.

— Egy százszinselyem keszkenőt! — sziszegte, hörögte a paraszt.

Az öreg gondolkodott.

— Oszt nem adtam vóna meg?

— Nem látta azt senki az anyámon.

A pátriárcha elsimitotta a bajusztát és gondolkodott, végre megszólalt.

— Hát persze. Ha nem kapta meg, hát jár neki valami! . . . Nem fogtam én meg ingyen! . . .

Odafordult a paraszthoz s kurtán ezt kérdezte tőle:

— Megadod, amit a zsidó ígért?

A paraszttal megfordult a szoba. Szerette volna odavágni a vén gazember szemé közé az egészszet . . . De azután felülkerekedett benne az anyja vére. A parasztvér.

— Mi! — rőffent rá újra az öreg despota.

A paraszt lesunyta a fejét s kék volt az arca a vértolulástól.

— Ha ő megadhatja . . . én is meg . . .

— Akkor jó. Ereggy az ispánhoz . . .

A pipája után nyult s többet nem nézett felé.

A paraszt pedig megfordult s inogva, bizonytalan léptekkel távolgott ki az ajtón.

érdeklődés mellett, amennyiben mintegy 50 tag volt jelen. Falussy Árpád elnök hosszabb beszédében a mai sajtóviszonyokkal foglalkozott. Szomorúan látja, hogy ma a magyar sajtó egy részénél mily nagy elfajulás mutatkozik. A sajtó egy része megfélemlézve nemes hivatásáról személyeskedik, belegázol a köztisztviselőben álló családok magán életébe és beleavatkozik olyan dolgokba, amelyekhez semmi köze nincs. Ilyet tapasztal most Nagykarolyban is, hogy olyan emberek követik el a sajtó útján való visszaéléseket, akik erre egyáltalán nincsenek feljogosítva. A Kőlcsey egyesület figyelemmel kíséri a sajtót és az elfajulást látva vétőt kell mondania. Amikor a sajtó az Egyesület alelnökét igaztalanul megrágalmazta elégtételt kell adnunk, akit — ugymond — biztosítanunk kell rendületlen bizalmunkról, ragaszkodásunkról és szeretetünkéről.

A nagyszabású elnöki megnyitót lelkes éljenzés és taps kísérte. Ezután Süták István titkár olvasta fel az Egyesület határozati javaslatát, amely megemlékezően a nemtelen sajtótámadásokról, kéri az alelnököt, hogy az alapítvány és rosszakaratú támadást figyelmen kívül hagyva, az egyesület és a köz érdekében alelnöki székét megtartani sziveskedjék.

Ezután Somossy Miklósné igen helyesen azt indítványozta, hogy mivel a közgyűlés csak egy lap támadását, a Közérdeket ítélte el a jegyzőkönyvbe a „Határozati javaslat” szó helyett az „Ítélet” szó alkalmaztassék. A felszólalást elfogadták.

Végül Cseh Lajos szólalt fel és megköszönte az iránta megnyilvánult bizalmat; kijelentette, hogy a közbizalom, közjóhag előtt meghajlik és állását megtartja. Természetesen az alelnök ezen kijelentéseit a közönség nagy tetszéssel fogadta.

H I R E K.

Tájékoztató

gyűlésekről, hangversenyekről, táncmulatságokról.

Január 29-ikén d. u. 1/23 órakor a „Nagykarolyi Kereskedő Ifjak Körének” közgyűlése.

Január 29-ikén. A Katolikus legényegylet táncmulatsága a Polgári kaszinóban.

Január 29-ikén d. e. 10 órakor az Önszegélyző Népbank közgyűlése.

Január 29-ikén a Nőegylet közgyűlése d. e. 1/212 órakor a városban.

Január 29-ikén. Első Nagykarolyi Műgözmalom közgyűlése.

Február 2-ikén. A főgimnáziumi ifjúság hangversenye a városi tornateremben délután 5 órakor.

Február 4-ikén a kereskedő ifjak bálja a Polgári kaszinóban.

Február 5-ikén. Nagykaroly r. t. városi képviselőtestületének közgyűlése.

Február 5-ikén. A Kath. Legényegylet közgyűlése.

Február 5-ikén a dalegyesület hangversenye a városi színházban.

Február 5-ikén. A „Nagykarolyi Birtokossági Malom R.-T.” rendes közgyűlése d. u. 2 órakor a városi nagyteremben.

Február 11-ikén a Kossuth asztaltársaság táncmulatsága a Polgári kaszinóban.

Február 12-ikén. A Zeneműkedvelők matinéja d. u. 5 órakor a polgári leányiskola dísztermében.

Február 12-ikén. A Polgári Olvasókör közgyűlése.

Február 12-ikén. Műkedvelői előadás a Polgári kaszinóban színpadra kerül a: „Falurossza” című népszínmű

Február 15-ikén este 8 órakor a kézi munka karácsonyi vásár elmaradt, tombola estélye tánccal egybekötve a Magyar királyban.

Márczius 26-ikén. Az O. M. K. E. alakuló közgyűlése.

Áthelyezés. A pénzügyminiszter Zára Mihály p. ü. számellenőrt városunkból hasonló minőségben Dicsőszentmártonba helyezte át.

Előléptetés. özv. Cservenyákné Tattay Irén helybeli állami polgári leányiskolai tanító-nőt a közoktatásügyi kormány a VIII-ik fizetési osztályba léptette elő.

Elhalasztott közgyűlés. Az O. M. K. E. nagykarolyi fiókjának alakuló gyűlése közbejött akadályok miatt február 12-ikéről márczius 26-ikára lett elhalasztva.

Halálozások. Nagy csapás érte felelős szerkesztőnket, édes atyja Rédei János az orosházi evang. egyház nyugalmazott tanítója f. hó 23-án 65 éves korában Orosházán rövid betegeskedés után elhunyt. — Ilosvay Endre a mátészalkai járás volt főszofigabirája f. hó 23-án Szatmáron elhunyt. Ilosvay halálának híre egész Szatmármegyében, de különösen a mátészalkai járásban mély és általános részvételt keltett, mert az elhunyt nagy érdemei voltak a község fejlesztése közül, több kulturális és jótékony intézmény létesítése az ő nevéhez fűződik. Halála nagy és előkelő családot borított gyászba. Az elhunytban Ilosvay Ferenc vármegyei árvaszéki elnök testvérét, Gellért Endre árvaszéki elnök neje pedig édes atyját vesztette el.

A jéggyár ügye. Laptársaink már hetek óta cikkeznek arról, hogy Nagykarolyban jéggyár van alakulóban. Az alapítók már gyűléseket is tartottak, anketet, kiküldötték az ügyészséket a debreczeni jéggyár tanulmányozására stb. stb. Ezek írása közben aztán a nagykarolyi sajtó megfélemlézett arról, hogy Nagykarolyban van immár jéggyár, amely teljesen üzemképes, működik is, előállítván naponta 12 métermázsát jeget, amely mennyiség a város napi szükségletét teljesen fedezi, de ha úgy kívánatlik a dolog, elő tud állítani 24 métermázsát is. Felállította pedig e jéggyárat teljes csendben, minden nagyobb sajtó reklám nélkül a nagykarolyi grófi uradalom, jobban mondva annak agilis intézője, Juresek Béla. Általában örömmel kell látnunk, hogy a grófi uradalom mennyire átértzi, hogy e város lakosságával szemben kötelességei vannak. Tavaly a tejjentézmény megvalósítása, a nyáron a tisztviselő telep létesítése most meg a jéggyár! Igazán nem értjük, hogy ezek után miért van oly nagy szükség erre a második jéggyárra?

Esküdtek kisorsolása. A februári esküdtszéki ciklusra városunkból kisorsoltattak: Kalafoni Jenő kereskedő, Papp Béla, Roosz Samu, dr. N. Szabó Albert ügyvédek és Sándor György iparos.

A színügyi bizottság ülése. Heves Béla ma este Szatmáron a nőegyleti hangverseny miatt nem játszhatván, meg akart szerencsételni bennünket, hogy itt ez este színrehozza Molnár Ferencz nagyszerű darabját a „Testőr”-t. Heves Béla szép tervét azonban a színügyi bizottság f. hó 26-án délután 5 órakor tartott ülésén keresztülhuzta. A polgármester javaslata alapján egyhangulag kimondotta, hogy mivel szombat este már annyira közel van, hogy ez időre a színházat megfelelően megmelegíteni nem lehet, szombat estére a játszási engedélyt nem adja meg, azonban, ha Hevesnek oly nagy a vágya Nagykarolyba jönni, egy későbbi terminusra szívesen átengedi neki a színházat. Az ülés tárgysorozatának másik jóval fontosabb tárgya a mozi ügyében való határozathozatal volt. A mozi három adtak be ajánlatot: 1. Szuhán Elemér debreczeni lakos egy évre kér kizárólagos játszási engedélyt, 2. a második pályázó Markovics Dániel már tíz évre, a 3-dik pályázó Kohn Sámuel pedig kérvényében időről nem szól. A színügyi bizottság oly értelemben döntött és oly irányban kéri fel a városi képviselőtestületet a döntésre, hogy ne adjon egy pályázónak sem kizárólagos sem egy, sem több évre szóló játszási engedélyt, hanem hirtelen nyilvános árlejtést és annak alapján adják ki évről-évre a játszási engedélyt. Javaslata hozta a bizottság még azt is, hogy míg ez az állandó mozi a városban tartózkodik, vándormoziknak ne adjon a hatóság játszási engedélyt. Az állandó mozi előadások a városi színházban fognak majd tartatni és a tűzbiztonság kérdését is megvitatta a bizottság, Demidov Ignác főkapitány véleménye alapján egész nyugodtan lehet mozgófénykép előadásokat rendezni a színházban, mert egy újabb találmány vetítógép fog majd az itteni mozgófényképszínházban alkalmazást találni, amely a nézőtérrel kívül lévén elhelyezve és egy reflektor által történővé nála a vetítés, tűzbiztonsági szempontból semmi kifogás sem hozható fel ellene.

A dalárda hangversenye. A nagy-károlyi Dalegyesület f. hó február hó 5-ikén a városi színházban nagyszabású műkedvelő előadást rendez. A tartalmas műsorból kiemeljük: Szabó István tárogató szőlőjét, aki zenekíséret mellett szép bus magyar kurucz nótákat fog tárogatózni. Színrekerül a „Két Igazgató”, című 1 felvonásos vígjáték, amelynek szerepei már kipróbált, elsőrangú műkedvelők kezében vannak. Természetes aztán a dalárda is több számmal szerepelni fog, meg lesz aztán vegyeskar is, amely a Bánk bán és József című operákból fog részleteket előadni. Külön érdekességgé lesz az estélynek, hogy a dalárda elénkeli Reszler Antal városi hivatalnok magyar népdalait is, amelyet Vitek Károly zenésített meg. Előadás után tánc is lesz a Magyar királyban. Az élvezetesnek ígérkező estélyre felhívjuk olvasóközönségünk figyelmét.

A nagykárolyi önkéntes tűzoltók gyűlése. Nagykároly város legifjabb egyesülete, az oly nagy misszió teljesítésére hivatott nagy-károlyi Önkéntes Tűzoltóegyesület f. hó 19-én délután 5 órakor választmányi ülést tartott. A város által alkalmazott tűzoltókat, mint fizetéses tűzoltókat, az önkéntes tűzoltók kebelébe felvették. Örömmel fogadták a városi képviselő-testület azon átiratát, amely szerint a szövetség céljaira évi 800 korona segélyt szavazott meg. Elhatározták, hogy ebből 400 koronát évi tiszteletdíj címén az egyesület főpancsnokának Demidor Ignácznak utalnak ki. A fennmaradó 400 koronát pedig tűzrendészeti célokra fordítják. A választmány felkérte a főpancsnokot, hogy gyűjtson alapító és pártoló tagokat, kérje fel elsősorban a nagykárolyi pénzintézeteket, fakeskedéseket s az uradalmat, mint akik esetleges tűz idején leginkább vehetik hasznát az egyesületnek, hogy az egyesületbe alapító tagként lépjenek be. Végül kimondták, hogy belépnek úgy az Országos, mint a Vármegyei Tűzoltó Szövetségbe.

Bankett. A helybeli Vadász-egyesület és a vármegyei tisztikara f. hó 26-án Medvey Lajos vármegyei iktató tiszteletére társasvacsorát rendezett az alkalmából, hogy a király a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki.

Közyűlés. A nagykárolyi Kereskedő Ifjak Köre f. hó 29-én délután fél 3 órakor tartja meg a kör helyiségében rendez. évi közgyűlést.

Adókövető bizottságok megalakítása. Szatmárvármegye alispánja 1911., 1912. és 1913. évre alakítandó adókövető bizottságokba rendez. tagokul kinevezte; Janiczky Albertet és Papp Bélát. Póttagokul pedig Strömájer Ferencet és Lochmayer Mártont.

Nőegyesületi közgyűlés. A „Nagykárolyi Nőegyesület” f. hó 19-én d. e. fél 12 órakor a polgármesteri hivatal helyiségében közgyűlést tart, amelyre az igen tisztelt tagokat tisztelettel meghívom. Az ülés tárgya: Az egyesület tőkéjének értékpapirokba való befektetése és ezzel kapcsolatos kérdések feletti határozathozatal. Teljes tisztelettel: Dr. Serly Móricz llla l. alelnöknő.

A főgimnáziumi ifjuság hangversenye. A helybeli főgimnázium ifjusága február hó 2-án a piarista rend alapítójának, Kal. sz. Józsefnek tiszteletére változatos műsorral hangversenyt rendez. Belépti-díj: 1 korona. Jegyek előre válthatók Braneczky József kegyesrendi tanárnál.

Vizsgaletétel. Nagy Lajos színérváraljai m. k. adóhivatali díjas gyakornok az adóhivatali szolgálatra előírt tisztí szakvizsgát a nagy-károlyi m. kir. pénzügyigazgatóság kebelében alakult vizsgáló bizottság előtt a napokban kitűnő sikerrel letette és az adóhivatali szolgálatra képesítettnek nyilvánított.

A szatmári szinigazgató választás. A színház sorsa eldőlt. A szatmári szinügyi bizottság folyó hó 24-én tartott ülésén, miután megállapította, hogy a nagykárolyi szinügyi bizottságnak a választásnál szavazati joga nincs, titkos szavazással tíz szavazattal öt ellenében Heves Bélát választotta meg igazgatónak és egyhangulag elhatározta, hogy a szerződést csak egy évre köti meg s a szerződési feltételeket a közön ség érdekében megszigorítja. Kö-

telezi az igazgatót, hogy a társulatot megfelelő módon kiegészítse. Szóval Heves Bélát újra megkaptuk szinigazgatónak, de nem hisszük, hogy Heves Bélának valami nagy öröme lesz majd a tavaszi sziniszében. A nagykárolyi jóízű közönség fogja eldönteni a sorsát nálunk, nem pedig a szatmári szinügyi bizottság. Különb. pedig, amint már értesültünk, városunk polgármestere átiratot intézett a szatmári polgármesterhez, bekérve a szatmári szinügyi bizottságnak az üléséről felvett jegyzőkönyvét, hogy hogyan állapították meg azt, hogy a nagykárolyiaknak nincs joguk szavazni?

A Polgári Olvasókör közgyűlése. A nagykárolyi polgári olvasókör közgyűlést f. év február 12-én tartja meg, mely alkalommal a kisorsolt választmányi tagok helyei választás utján fognak betölteni.

A Protestáns Társaskör estélye. Szép számu közönség jelent meg vasárnap este a Protestáns kör helyiségében, hogy végigélvezze a művészi nivón álló műkedvelői előadást. Az estélyen, amelyen közreműködtek Szikszay Ilonka szavalattal, Barancsy Karolina monológgal, Lukács Mihály humoros felolvasással, Makranczy Etus és ifj. Járj József egy kedvesen megírt dialóg előadásával és végül dr. Taub Géza, Preisz Miklós, Bikfalvy Lajos, Lupán Aurél és Zachar Mihály zeneszámokkal; a közönség igen jól mulatott.

Nyugat könyvtár. Egy érdekes könyv-vállalat indult meg december hóban Budapesten. A Nyugat irodalmi vállalat 30 filléres kiadásban megismerteti a magyar olvasóközönséggel az újabb magyar és külföldi irodalom legjelesebb termékeit. Eddig: Ady Endre, Ambros Zoltán, Schnitzler Arthur és Móricz Zsigmond szerepeltek egy-egy kötettel a könyvtárban. Legközelebb megfog jelenni a könyvtárban Kaffka Margit, városunk szülőltének novellás kötete is. Lapunk mai tárcarovatában a modern gárda legmagyarosabb tagjának, Móricz Zsigmondnak a paraszt életet kitűnően jellemző novelláját közöljük.

x Aromás és zamatos kávék, vevő előtt pörkölve, kaphatók: Tóth Dánielnél Fény-utca 19.

A vándorszínészársaság csürbérlete. Érdekes tárgyalás volt szerdán a szatmári törvénytörvényes polgári tanácsán. Egy vándorszínészársaság beperelte Simon Adolf fernezei vendéglőt kárterítésért, mert visszatartotta a társulat ruháit több darabját meg a függőnyt és ez által másutt nem tudtak játszani. A vendéglős azzal védekezett, hogy a társaság adós maradt a csürbérlettel, amiért napi öt korona járt. A bíróság megállapította a vendéglős visszatartási jogát és megerősítette a járásbíró-ság elutasító határozatát.

A hűtlen cseléd. Alfáter József nagymajtényi lakos lakodalomban volt a családjával. E közben cselédje Mundig András feltörte a lakás ajtaját és a szekrényeket, ellopott 2000 korona készpénzt, egy takarékpénztári könyvet és megszökött. A csendőrség széleskörű nyomozást indított.

KÖZGAZDASÁG.

A Nagykárolyi Önszegélyző Népbank R.-T. 41-ik üzletéről szóló zárszámadását csak most hozta nyilvánosságra és azt a következőkben ismertettük: A banküzlet minden ágában örvedetes fejlődést mutat fel az intézet mérlege. A betétállománya közel 3 millió korona, a váltótárca forgalma szintén közel 3 millió korona volt a múlt évben, úgy hogy a minden vonalon mutatkozó emelkedés folytán 61,639 korona 78 fillér tiszta haszon állott elő, amely összegből a szokásos tételek levonása után fennmaradó 33.000 koronát a részvényesek között osztják meg, esik tehát egy részvényre 60 korona. A szelvények be-váltásának határnapja február 1-ső napja. Az igazgatóság az alaptörvény felemelése iránt is indítványt intéz a közgyűléshez, melyről a f. hó 29., tehát holnap tartandó közgyűlésen fognak dönteni.

Felhívás előfizetésre.

1911. január 1-ével előfizetést nyitunk a „Nagykároly és Érmellék“-re.

A „Nagykároly és Érmellék“ minden politikai párttól teljesen függetlenül, csak a radikális magyar érzés és igazság sugallatát követve fog harcolni Nagykároly és Érmellék közös céljaiért. Szépirodalmi részének nívós voltát több jeles tollu fővárosi és vidéki író tevékeny részvétele biztosítja. — Hírvetata élénk tükre less Nagykároly város és vidéke és Érmellék heti eseményeinek.

A „NAGYKÁROLY és ÉRMELLÉK“ előfizetési ára:

Egész évre . . . 8 korona

Fél évre . . . 4 korona

Negyed évre . . . 2 korona.

Előfizetni lehet a lap kiadóhivatalában: Nagykároly, „Kölcsey-nyomda“ Séchenyi-utca 20. szám.

Lakást keres

egy gyermektelen házaspár

május hó 1-ére

2 szoba, konyha, kamra és a szükséges mellékhelyiségekből állót.

Czím a kiadóhivatalban.

1540—1910. vhtó. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. és az 1908. évi XLI. t.-cz. 19. és 20. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szatmári kir. törvénytörvényesnek 1910. évi V. 17758. sz. végzése következtében dr. Vetzák ügyvéd által képviselt Nagykárolyi Takarékpénztár R.-t. javára 1184 K s jár. erejéig 1910. évi nov. hó 25-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 2100 koronára becsült következő ingóságok, u. m. lábas-jószág és szekerek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nagykárolyi kir. járásbíró-ság 1910. évi V. 1020/2. számú végzése foytán 1184 K tőkekövetelés, ennek 1910. évi aug. hó 7 napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltó-díj s eddig összesen 204 K 11 fillérben biró-lag már megállapított költségek erejéig a fizetett összegek betudásával, Nagykárolyhoz tartozó adósok tanyáján leendő megtartására 1911. évi február hó 8-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitzetetik és ahoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltek.

Kelt Nagykárolyban, 1911. évi január hó 24-ik napján.

Fazekas Menyhért,
kir. bír. végrehajtó.

ELADÓ

2 jókarban levő

beton-cserép készítő gép.

Értekezhetni

Veisz Vilmosnál

Alsószopor.

ÉRMELLÉK.

A járásbiróság és adóhivatal kérdése.

Még 1895-ben indult meg mozgalom Érmihályfalván az iránt, hogy a községben járásbiróság és adóhivatal állítsák fel. A községi képviselőtestület által kiküldött tagok megtették ugyan a lépéseket, azonban ezek a lépések teljesen eredménytelenek maradtak.

Az első kudarc nem riasztotta vissza a községi képviselőtestületet; 1906-ban újból megindult ez irányban a mozgalom: a községi képviselőtestület Jakab Rezső, Báthori József és dr. Jakab Ernő tagokból álló küldöttséget küldött ki, hogy e tárgyban irjanak fel az igazság- és pénzügyminiszterhez, valamint intézzenek oly irányban kérelmet Biharvármegye törvényhatósági bizottságához, hogy a községben felállítandó járásbiróság és adóhivatal iránt való kérvényeiket kedvező véleménnyel terjesszék fel az illető miniszterekhez.

Biharvármegye törvényhatósági bizottsága csakugyan tárgyalás alá vette még ugyanazon év december 19-ikén tartott rendes közgyűlésén Érmihályfalva kérelmét és a következő lehető legkedvezőbb véleményezést hozott ez ügyben:

VÉGHATÁROZAT.

A vármegye közönsége igazságszolgáltatási és különösen közigazgatási érdekből maga részéről is szükségesnek találván, hogy Érmihályfalva községben kir. járásbiróság és kir. adóhivatal állítsák fel, ezennel elhatározza, hogy az ez irányban a község által benyújtott kérvény támogatása céljából a pénzügy- és igazságügy miniszter urakhoz külön felterjesztést intéz.

Biharvármegye kedvező véleményezése dacára a kérvények elintézésre a minisztériumban még sem találtak.

Szóval másodsor is kudarc érte Érmihályfalva községet.

E kettős kudarc ellenére mi mégis igen helyesnek, időszerűnek és szükségesnek tartjuk, hogy Érmihályfalván ismét újult erővel induljon meg a mozgalom a járásbiróság és adóhivatal felállítására iránt.

Különösen kedvező ez az alkalom ma elsősorban azért is, mert a kerület agilis és népszerű képviselője, Fráter Lóránt, akinek Érmihályfalva ügyei iránt tanúsított meleg érdeklődését az általunk felvetett közjegyzői intézmény létesítése érdekében tett energikus fellépésénél alkalmunk volt ismétellen tapasztalni; minden lehető el fog követni e kettős intézmény megvalósítása érdekében is és családi összeköttetésénél fogva jelentős sullyal léphet fel a járásbiróság ügyében.

Másodsor igen kedvezőnek tartjuk a mostani alkalmat abból, a szempontból is, mert Nagykárolyban is megindult a mozgalom a törvényszék felállítására iránt és Székely Ferencz igazságügyminiszternek is az a véleménye, aminek a törvényszék ügyében nála járt nagykárolyi

küldöttség előtt kifejezést is adott, hogy az új érmihályfalvai járásbiróság a nagykárolyi új törvényszékhez lesz beosztva.

Végül harmadszor igen kedvező, tehát elmulasztani nem is szabad a mostani alkalmat már azért sem, mert tudvalevőleg 1912-ben, amikor az új polgári perrendtartás életbe lép, 30 új járásbiróság fog felállítani az országban s a járásbiróságoknak mely városokba, illetve nagyközségekbe való felállításánál Érmihályfalvának a későbbi számainkban kifejtendő okok alapján már elsősorban is figyelembe kell jönni.

Az új adóhivatal is természetesen a járásbirósággal együtt nyerne megoldást s ennek felállítása volna hivatva elosztani azokat a furcsa és indokolatlan különbségeket, melyek ma a területi beosztásnál fennállanak.

A fentiekben kívül figyelembe kell még az illető minisztereknek venni azt is, hogy Érmihályfalva immár hat ezren jóval felüli lakossággal bír, élénk kereskedelmi, ipari és gyári élete van, hogy egész Biharvármegyében a legrohamosabban fejlődő község, meg aztán azt, hogy az érmihályfalvai új járásbiróság 19 község bevonásával tervezetik, amely községek lakosságának száma 40.131 lélek és területe 140.866 katasztrális hold; ilyen nagy területen élő 40.000 ember aztán ugyancsak adna munkát az új járásbiróságnak.

Igen-igen sok fontos igazságszolgáltatási, közigazgatási és ésszerűségi szempont teszi indokolttá és szükségessé az új járásbiróság és adóhivatal felállítását, és e kérdések mindegyikével lapunk következő számaiban külön-külön fogunk majd foglalkozni.

(Folyt. köv.)

Az érmihályfalvai közjegyzőség ügyében, mint örömmel értesülünk a napokban kedvező fordulat állott be. A kerület derék képviselője, Fráter Lóránt kijelentette, hogy hajlandó az ügyet kezébe venni és megígérte Érmihályfalva község képviselőtestületének, hogy minden lehető el fog követni ott fenn a terv kivitele érdekében. Különben a képviselőtestület már legközelebbi közgyűlésén foglalkozni fog a közjegyzőség kérdésével.

Az érmihályfalvai Polgári és Gazda kör közgyűlése. A Polgári és Gazda kör f. hó 22-én délután tartotta meg rendes évi közgyűlését a tagok élénk érdeklődése mellett. Jakab Rezső főjegyző, elnök az ülést megnyitván, üdvözlö a megjelenteket és örömeinek ad kifejezést a fölött, hogy a tagok ily szép számban jelentek meg. Hosszab beszédben fejtegeti a kör feladatait és a kis gazdaközönségre való hasznosságát és ama reményének ad kifejezést, hogy Érmihályfalva kisgazdái megértve a kör céljait, azt látogatni és támogatni fogják. Ezután a tisztújítást ejtették meg. Diszelnökké egyhangulag a kerület országgyűlési képviselőjét, Fráter Lórántot választották meg, elnöki nek ismét Jakab Rezső főjegyzőt, alelnökké K. Kovács Zsigmondot, jegyzőnek pedig Derzsi Kálmán gazd. iskolai szaktanítót választották meg.

Bimbóhullás. Nagy gyász érte Zih Rezső kereskedőt és nejét kis fiók 7 hónapos korában hirtelen elhunyt. A temetés folyó hó 22-én ment végbe nagy részvét mellett.

Az érmihályfalvai ipartestület február 6-án délelőtt 9 órákor tartja az iparos otthon

nagytermében XXIV-ik rendes évi tisztújító közgyűlést.

Közgyűlés. Az Érmihályfalvai Takarékpénztár Részvénytársaság f. hó 22-én vasárnap délelőtt a hirdetett fél 11 óra helyett fél 12 órákor tartotta meg XXVII-ik évi rendes közgyűlését Bory Béla elnöke alatt intézeti helyiségében. Az érdeklődés oly nagy volt, hogy még a részvényes hölgyek is eljöttek szavazni ami pedig ugyancsak ritkaságszámba menő esemény. Elnökké közfelkiáltással ismét Bory Bélát választották meg, míg a vezérigazgatói s ékben szintén megmarad továbbra is Lovass István. A közgyűlésen az elnök azt javasolta, hogy igazgatósági tagoknak szintén a régiiek maradjanak meg, de a részvényesek nagy többségének bizalma dr. Jakab Ernő ügyvéd felé fordult, őt akarván az egyik igazgatói állásba behozni. A szavazás, amelyen a hölgyek is résztvettek igen szenvedélyes és izgatott volt, a népszerű dr. Jakab Ernő csak néhány szavazattal bukott meg. Az igazgatóságnak a jelentését és a tiszta nyeremény felosztása iránti határozatát, valamint a szelvények beváltásának határnapjául javasolt időpontot a közgyűlés egyhangulag tudomásul vette.

Az Érmelléki Hitelbank R. T. most hozta nyilvánosságra V-ik üzletéről szóló jelentését, amely szerint a bank évről-évre mindinkább fejlődik és a közönség bizalmának fényes tanujele, hogy az intézet betétállománya a múlt évben ismét igen szépen emelkedett és ennek folytán természetesen a visszleszámitolási hitel lényegesen csökkent. Az évi tiszta haszon 30000 korona ebből az összegből 21600 koronát fordítanak osztalékra; esik tehát egy részvényre 18 korona. Az intézet közgyűlését már holnap tartja meg és a közgyűlést követő napon, tehát 30-ikától kezdve már a szelvények be is váltatnak az intézet pénztáránál.

Az ipartestületi táncmulatság alkalmával mult számunkból a felülfizetők névsorából tévedésből kimaradt Schwarcz Sándor vendéglős, ki 2 kor. 80 fillért volt szíves felülfizetni.

A Bihardiószegi Takarékpénztár f. hó 22-én tartotta meg XXIII-ik évi rendes közgyűlését. Weisz Jakabot vezérigazgatónak újból megválasztották és elfogadták az igazgatóság azon javaslatát, hogy egy-egy részvény után 10 korona osztalékot ad.

Kain és Abel. Egy érmihályfalvai fiatalember, aki a Kain Chájim névre hallgat, különös bibliai vonatkozása, szinte humoros fellebbezéssel kopogtatott be az alispáni hivatalhoz. Kain Chájim ügye azzal kezdődik, hogy egy szép napon más névre kezdett hallgatni és pedig a Kohn Ármin névre. Ezt a névcserepedig azért engedte meg magának Kain Chájim, mert holmi hatóság előtti rágalmasz miatt 3 havi fogsáza ítélték s ezért álnéven élt tovább Budapestben, hogy ne kelljen kitöltenie a büntetést. A bejelentőhivatal segítségével azonban mégis csak kinyomozták Kain Chájimot s az érmihályfalvai anyakönyvi hivatal útján megállapították, hogy Kohn az Kain. A 3 hónapot természetesen le kellett ülnie és ezen felül 50 korona pénzbüntetésre ítélték hamis név használata miatt. Ez ellen felebbez most az elszomorodott Kain Chájim s miután most újból Érmihályfalván lakik, az alispáni hivatalhoz nyújtotta be felebbezését. Stilszerűen a bibliából veszi érveit Kain Chájim, mondván, hogy amint Abel kiontott vére bosszuért kiáltott az égbe, úgy az ő szenvedése is felhallatszik az egekbe, — tehát ne büntessék meg.

Az értarcsai gyilkosság. Még mindig lázban van Értarcsa község lakossága Plesz János meggyilkolása miatt. Plesz Jánost Bogus Gábor 19 éves fiatalember, az ottani postamester fia gyerekes szóváltásból kifolyólag úgy fejtévágta egy puska agyával, hogy az éltesebb ember agyrázkódásban rögtön meghalt. Az értarcsai csendőrség Bohus Gábort letartóztatta s már bekisérték a nagyváradi ügyészség fogházába.

Meggyilkolta az anyósát. A margittavidéki Szunyogd községben megrendítő családi

dráma történt. A vő feleségével összebeszélve meggyilkolta a vagyon miatt anyósát. Gencs Péter napszámos sokat nélkülözött, míg anyósa özv. Ardeleán Jánosné jó módban élt. A feleségével megbeszélve a kis ügyet elhatározta, hogy a kőszívű anyóst meggyilkolja. Gonosz tervét végre is hajotta folyó hó 24-ikén éjjel, s egy pillanat alatt megfojtotta a gyöngé öregasszonyt. Felesége ezen annyira megijedt, hogy hirtelen rosszullett és pár perc múlva megszülte magzatját. A csendőrök a gyilkost, aki mindent bevallott bekísérték a nagyváradai ügyészség fogházába.

113—1911. vhtó. szám.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. és az 1908. évi XLI. t.-cz. 19. és 20. §-a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy a bpesti VIII—X ker.kir. bíróságnak 1910. évi Sp. I. 1304/3 és 1339/3 számú végzése következtében Sándor Fülöp és fodor fia és Totitsch bpesti cég javára 55 és 176 Ks jár. erejéig 1911. évi január hó 8-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és elfoglalt és 800 koronára becsült következő ingóságok, u. m. lovak nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nagykárolyi kir. járás-bíróság 1910 évi. V. 1163/2 számú végzése folytán 176 és 2 korona 50 fillér tökekövetelés, ennekidőközi járó 5 % kamatai, eddig összesen 104 K 08 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig a fizetett összegek betudásával Sargaházán adós lakásán leendő megtartására 1911. évi február hó 10-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitzeték és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel — hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és elfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az

1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.
Kelt Nagykároly, 1911. év január hó 27 napján.

Fazekas Menyhért,
kir. bír. végrehajtó.

Eladó ház.

A Luby-táblán felépített vakolatlan ház, melyben van 2 szoba és konyha
eladó.

Értekezni lehet Paskuj Sándorral
Körtefa-utca 2. szám alatt.

Ládák

különböző méretűek jó állapotban
darabja

60 fillértől 1 korona 60 fillérig
kaphatók a

Kölcsey-nyomda R.-t.-nál
Széchenyi-utca 20.

**Többszörös kitüntetésben részesült
szenzációs csodaháziszer.**

— A Dr. BOROVSZKI-FÉLE —

„BOROLIN“

mely vármegyénk piacán is megjelent. Ez a háziszer hatásában és erőalkotásában felülmulhatatlan **gümőkóros izom- és idegbántalmak, fej- és fogfájás, továbbá minden meghülés okozta bajok, mint rheuma, köszvény, csus, ischiás, ízületi lob és zsábadban szenvedők, végül fagy okozta és égési sebek fájdalmainak megszűntetésére. Kiváló fertőtlenítő- és testóvó háziszer.**

Főraktár városunkban: **Hahn János** gyógyszeráránban.

Kapható 1·20, 2 és 2·50 K-ás üvegekben.

:: :: Készítik Dr. Borovszky R. orvos és Borovszky K. Budapest, II. ker., Fő-utca 77 c. szám. :: ::

Hirdetések

jutányos áron vétetnek fel

a kiadóhivatalban,

Széchenyi-utca 20.

Telefon 58.

Telefon 58.

Értesítés.

Van szerencsénk értesíteni a helybeli és vidéki vevő közönséget, hogy az előrehaladt idény és

üzlet átalakítás miatt

a raktáron lévő női-, férfi- ruhaszövetek, barchetek, posztók, karton, vásznak, női és férfi fehérneműk

meglepő olcsó árak

mellett lesznek elárusítva, miért is kérjük, vétel kötelezettség nélkül meggyőződést szerezni.

Kiváló tisztelettel:

Szongott és Kovacsocy.

Deák-tér. Fridli ház.

Mangold István hirneves asztalos

ajánlja saját műhelyében készült

jó butorait

több évi jótállás mellett.

Nagy választék mindenféle modern butorokban.

Butorraktár: Majtény-u. és Gr. Károlyi György-tér sarok.

MEGHIVÓ.

Az Érmelléki Hitelbank r.-t. Érmihályfalván V. évi rendes közgyűlését

1911. évi január hó 29-én délelőtt 11 órakor saját üzlethelyiségében tartja meg, melyre a t. részvényesek ezennel meghívottnak.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése 1910-ik üzletévről a zárszámadásokkal és a nyereség felosztása iránti javaslattal.
2. Felügyelő-bizottság jelentése.
3. Határozathozatal az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentvényének megadásáról.
4. Az alapszabályok 27. §-ának megváltoztatása az igazgatóság számának tekintetében.
5. Az alapszabályok 44. §-nak megváltoztatása a felügyelő-bizottság számának tekintetében.
6. Elnök és 5 igazg. tag választása 5 évre.
7. Egy felügyelő választása 2 évre.
8. Esetleges indítványok.

Az évi mérleg, valamint az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése 8 nappal a közgyűlés előtt az intézet helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Szavazati joga csak azon részvényesnek van, kinek részvényei a közgyűlés előtt 30 nappal irattak át az ő nevére.

»RÖLCSEY« NYOMDA R.-T. NAGYKÁROLY.

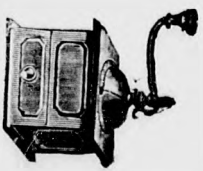
üveg-, porcellán-, zománczozott edény- és konyha-berendezés kereskedő

BÖHM KÁROLY

felhívja egy a helybeli, valamint a vidéki n. é. vevőközönség szives figyelmét, hogy fentemlített szakmában dusan felszerelt raktárát tekintésék meg és jutányos árai felől meggyőződést szerezzenek.

Vásárlás nem kötelező.

Evésszközök felelősség mellett adatnak el.



Vidéki rendelések 20 koronán felüli vásárlásnál bérmentve küldetnek.